

Jumalateenistus Nõos T, 31.12.24 kell 18.00, vana-aastaõhtu

Lektsioonid: Nl 3:22–26; 1Pt 1:22–25

Pihikõne: 2Ms 32:32

Jutlus: Lk 13:6–9

Laulud: 51 (1–3); 43 (1–13, 14–15); 44 (1–6); 40 (1–3)

Ja Jeesus rääkis selle tähendamissõna: „Ühel inimesel oli viigipuu istutatud viinamäele. Ja ta tuli sellelt vilja otsima, ent ei leidnud. Siis ta ütles viinamäe aednikule: „Vaata, juba kolm aastat käin ma sellelt viigipuult vilja otsimas, ent ei leia. Raiu see siis maha! Milleks ta raiskab maad?“ Aga aednik vastas: „Isand, jäta ta veel sellekski aastaks, kuni ma ta ümber kaevan ja talle sõnnikut panen, ehk ta hakkab tuleval aastal vilja kandma, aga kui mitte, siis raiu ta maha!“”

Kuuldud Jeesuse tähendamissõna on väga tuntud. Küllap seetõttu, et see on värvikas ja samas veidi hirmutav. Tahtmatult hakkab ju iga inimene seda kuuldes või lugedes mõtlema, keda siin siis raiuma hakatakse! Ja kui Jeesuse sõnu tõsiselt võtta (mida iga kristlane ju kindlasti peaks tegema), siis tulebki tõsiselt mõelda, mida ta tahab meile selle tähendamissõnaga ütelda.

Jagaksin järgneva mõtiskluse kolmeks tasandiks: tähendamissõna tähendus Jeesuse kaasaegseile, selle tähendus meie eesti rahvale ja selle tähendus igale inimesele eraldi, sh mulle endale.

Esmalt siis Jeesuse tähendamissõna võimalik tähendus Jeesuse kaasaegsele kuulajaskonnale. Piibliteadlased arvavad, et viigipuu all on siin mõeldud Iisraeli rahvast. Seda kinnitab asjaolu, et Piiblis on ka mujal kohti, kus Issand võrdleb Iisraeli rahvast just viigipuuga. Ehkki sagedamini võrreldakse Iisraeli rahvast siiski viinapuuga.

See, et viigipuu on istutatud viinamäele, näitab Iisraeli rahva erilisust Jumala silmis: ta on „istutatud“ võõrasse keskkonda. Seda Iisraeli rahva sobimatust oma keskkonda oleme näinud alates selle rahva põgenemisest Egiptusest Moosese päevil (ehk üle 3000 aasta tagasi) kuni tänase järjekordse Lähis-Ida konfliktini välja: Jumal lihtsalt kohtleb seda rahvast eriliselt ja ümberkaudseile see loomulikult ei meeldi.

On aga loomulik, et erikohtlemise osaks saanult ootab kohtleja ka midagi tagasi: oma töö vilja. Kui viinamäe isand ehk Jumal on kord võõra taime viinamäele istutanud, siis ootab ta sellelt ka vilja. Millegipärast seda aga ei tule. Ja viinamäe isand on pahane kahel põhjusel: esiteks puu viljatuse pärast ja teiseks seepärast, et puu raiskab maad, mida võiks kasutada paremaks otstarbeks.

See vilja ootamine võiks tähendada seda, et Jumal ootab Iisraeli rahvalt samasugust kiindumust Temasse kui Temal on oma rahvasse. Jumal ootab, et Iisraeli rahvas käiks kaasas sellega, mida Jumal teha tahab: Ta tahab rahvale end järjest rohkem ilmutada. Kuid rahvas ei oska Jumala „pingutusi“ hinnata ja klammerdub selle külge, millest ta kõige paremini aru saab, Moosese seaduste täitmisele. Samas aru saamata, et Moosese seadus on ainult n-ö vorm Jumala järjest uueneva n-ö sisu jaoks (mõtlen siin Jumala „sisu“ all Tema pingutust tuua inimene tagasi enda juurde sellisena, nagu olid Aadam ja Eeva enne pattulangust Eedeni aias).

Maa raiskamine võiks aga tähendada seda, et Jumala pakutava „sisu“ suhtes ükskõikne Iisraeli rahvas hoiab Jumala tähelepanu anult endal ega lase Jumalal pöörduda nende rahvaste poole, kellele see Jumala „sisu“ korda läheb, nt paganaile. Teame ajaloost, et Jumal ongi oma tähelepanu pööranud paganaile ja tänu sellele oleme meiegi siin maanurgas n-ö põhjamaade paganaina osa saanud Jumala väärtuslikust „sisust“.

Aednik, kes viinamäe isandat palub, oli Jeesuse kaasaegseile arvatavasti äratuntav kui mõni Vana Testamendi prohvet, kes palus Jumalat tema vastu patustanud rahvast mitte nuhelda. Näiteks võiks siin olla Mooses kuldvasika loos 2Ms 32 või prohvet Saamuel vilistide poolt ähvardava ohu puhul 1Sm 7:9. Siiski näib, et Jeesus peab aedniku all silmas iseennast kui Iisraeli õpetajat, kes veenab oma põlvkonna juute meelt parandama ja Jumala tõelist „sisu“ otsima. Selle „sisu“ juurde kuulub ju ka Jumala Poja vastuvõtmist Issandana!

Mis puutub Jeesuse tähendamissõnas nimetatud kolme aastasse, mille jooksul viigipuu pole vilja kandnud, siis selle kohta ei sõanda paljud piiblikommentaatorid anda sügavaid tõlgendusi (ehkki

neid kolme aastat on vaadeldud kolme perioodina (Iisraeli rahva ajaloos või Jumala õndsusloos): küllap on siin lihtsalt mõeldud ühte piisavalt pikka perioodi, mis taimekasvatuses võiks aednikku veenda puu viljatuses.

Siiski näivad piibliteadlased aktsepteerivat seda, et lisa-aasta, mille siinse loo aednik palub isandal enne puu lõplikku maharaiumist veel juurde anda, võiks viidata umbes 40 aastale, mis lahutas Jeesuse öeldud sõnu Jeruusalemma langemisest ja templi hävitamisest roomlaste poolt aastal 70 pKr. Ja ooteaastale järgnev periood võiks siis olla aeg templi hävitamisest kuni tänapäevani: Iisraeli rahval on olnud aega Jeesuse tunnistamiseks Messiana, kuid see aeg võib iga hetk otsa lõppeda.

Vaatame siis ka algul nimetatud teist tasandit, Jeesuse tähendamissõna võimalikku tähendust meie eesti rahvale. Viinapuu võiks sel juhul olla kristlik Euroopa, kuhu Jumal on viimase aastatuhande jooksul istutanud paganrahvaid, ühena neist eestlased. Eestlased kuuluvad selliste rahvaste hulka (tunnistan, et ma ei tea, kas selliseid on Euroopas veel), kes siamaani ei nõustu täielikult selle u 800–900-aasta taguse ristiusustamisega ning toovad selle ikka ja jälle välja argumendina oma usuleiguse põhjendamiseks. Eesti rahvas, kui on kohane nõnda üldistada, näib tõesti arvavat, et nad on mingi võõrtaim, mis on ümbritsevasse keskkonda sobimatult istutatud.

Ja nüüd on see rahvas sellel kristlikul viinamäel aastasadu kasvanud, kuid viljad pole suuremad asjad. Puu pole ära kuivanud, aga peale lehtede erilisi vilju ka näha pole olnud. Tõsi, päris viljatu kristlikus perspektiivis eesti rahvas ju pole, kui mõelda vennastekogudusest välja kasvanud äratusele meie usumaastikul 18.–19. sajandil ja selle tuules tekkinud rahvakirikule 20. sajandil. Kuid eestlaste paljukõneldud leigus ristiusu suhtes on kahjuks statistiline tõsiasi.

Mida nüüd siis Jumal peab tegema selle usuleige rahvaga? Ta välja juurima! Kuid aednik, Issand Jeesus Kristus kostab oma Isa juures siiski eestlaste eest. Ta lubab selle eesti-viigipuu ümber kaevata ja talle sõnnikut panna.

Millegipärast tuleb siin meelde tänapäeval armastatud kõnekäänd Lennart Merilt aastast 1997: „Olukord on sõnnik [tsitaadis: sitt], kuid see on meie tuleviku väetis.“ Mulle tundub, et seda sõnnikut on eesti ajaloos olnud küll ja küll ning „ümberkaevamise“ turbulentsi on sõja- ja poliitiliste ümberkorralduste perioodidel olnud samuti palju. Näib, et „aednik“ püüab eesti rahvast siiski midagi teha. Aga seda, kas see õnnestub või mitte, teab ainult Jumal. Meie siinsete ristiinimestena peame omalt poolt tegema kõik, et „aedniku“ töö õnnestuks. Kuid viimane sõna jääb loomulikult Jumalale ja me peame olema valmis ka maharaiumiseks.

Kolmas algul nimetatud tasandeist on siis Jeesuse tähendamissõna tähendus igale inimesele eraldi, sh mulle endale. Küllap olete kõik millalgi endalt küsinud, kuidas olen mina ikkagi usklikuks saanud ja Kristuse koguduse liikmeks sattunud? Kas ma ikka sobin siia? Jumal oleks mind nagu kusagilt mujalt võtnud ja siia Jumala rahva hulka istutanud!

Ent järgmine küsimus, mida samuti vist iga eesti kristlane on endalt küsinud, on see: milline on minu roll selles Kristuse koguduses? Olgu, olen ristitud ja leeritatud, kuid mis edasi? Mida ma pean tegema? Jeesus küll ütleb Jh 6:37, et kes Tema juurde tuleb, seda Ta ei aja välja. Aga võib-olla polnud see inimese tulek Jeesuse juurde siiras ja kogudus (loe: koguduse vaimulik) pole osanud teda enda keskel hoida? Võib-olla ongi paljud leppinud sellega, et nad pole oma rolli koguduses leidnud ja jäänud niimoodi Jumala viinamäele istutatud viigipuudena viljatuks?

Selles loos pole mainitud aedniku abilisi. Võib-olla oli tal neidki, eriti kui tõlgendame lugu nii, et viigipuid kasvas viinapuul rohkem kui üks ja tööpõld oli aedniku jaoks liiga suur. Iga inimene kui ainukordne subjekt on ju mõnes mõttes „viigipuu“, mis ei sobitu päriselt oma keskkonda ja Jumal peab temaga eraldi tegelema.

Meie kristlastena oleme oma jumaliku aedniku, Issand Jeesuse Kristuse töötegijad. Võib-olla siis samasugused nagu viinamäe töölised teistes Jeesuse tähendamissõnades. Ja meie ülesandeks on osake sellest tööst, mille Jumal kui viinamäe isand on andnud aednikule ehk oma Pojale Jeesus Kristusele.

Kui see nii on, siis võib ju järeldada, et meie töö kvaliteedist sõltub see, kui hästi me mõnda viigipuud väetame, inimesele evangeeliumi kuulutame. Nii et võib-olla oleme me aedniku abilistena kaasvastutavad mõne inimese saamisel Jumala lapseks? Ja kes võib öelda, kumb on olla hullem, kas viljatu viigipuu või kõlbmatu sulane?

Kui need kolm tasandit – Jeesuse tähendamissõna tähenduse Jeesuse kaasaegseile, meie rahvale ja mulle endale – kokku võtta, siis saab selgeks, et kogu lootus langeb üksnes aednikule, Jeesusele Kristusele. Tema palub Iisraeli rahva pääsemise eest, eesti rahva pääsemise eest ja meie kõigi pääsemise eest eraldivõetuna. Kui poleks Kristust, oleks meie maharaiumine otsustatud ja võib-olla ka täide viidud. Kogu meie lootus ja tänu olgu Kristusele!

Aamen.